

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 7.

A költségvetés bírálata.

A képviselőház mai ülésén terjesztette be a pénzügyi bizottság jelentését a jövő évi költségvetésről. Természetes dolog, hogy a bizottság elfogadásra ajánlja az általa reálisnak talált költségvetést, de feltűnő, hogy két dologra sarkalja a bizottság jelentésében a kormányt.

Egyik az, tessék világosabban és áttekinthetőbb módon állítani össze az egyes tárcaadósságokat, mert a mostani mód nagyon csábító az — adósságszínalásra.

Másik, hogy sürgeti a bizottság az adóreformot. Sürgeti pedig kettős indokból. Részint mert a nép ugyanis sok községi, törvényhatósági és egyházi adóval van megterhelve, viseli a közterheket, melyek »sok tekintetben sem nem arányosak, sem nem igazságosak«; — részint — tisztán *pénzügyi szempontból*.

Ez utóbbi nagyon aggaszt bennünket. Ismerjük már az ilyen adóreformot. És ha már annyi adóreformot tudott felsorolni a bizottság — mért nem javasolta a tőzsdeadó behozatalát?

A költségvetés reálitását is nagyon megingatta a bizottság jelentése. Konstatálja, hogy egyes kiadások csak az év egyik részére vannak felvéve, konstatálja, hogy egyes tételekre (p. párisi kiállítás) semmi sincs felvéve, végül konstatálja, hogy a közösgyes kiadások az eddigi 31.4 százalékos kvótaarány szerint vannak számítva.

Ha mindezt tekintetbe vesszük, félünk tőle, hogy nem 51,157 frt felesleggel,

hanem — tetemes deficizzel fog zárulni a jövő év mérlege.

A bizottság jelentése különben — egyes jelentéktelen theoretikus fejtegetések mellőzésével — a következő:

A pénzügyi bizottság általános jelentése az 1899. évi állami költségvetésről.

Az 1899. évi állami költségvetésben változás az, hogy az államvasutak gépgyára és a diósgyőri vas- és aczélgyár a kereskedelmi tárczából a pénzügyibe ment át. A *Vaskapu* szabályozásának befejezése folytán fel lőn véve a költségvetésbe az aldunai magy. kir. hajózási hatóság előirányzata. Nyoma van már a költségvetésben a *bűnvádi eljárás* 1900 január 1-ére tervezett életbeléptetésére való előkészületek, a *városok és községek* — fogyasztási adó czimen való — pénzügyi kisegítésének és a törvényhatósági, valamint *magánerdők állami* kezelésbe vételéről hozott újabb törvények és hogy még csak egy fontos dologt említsünk: a *nem katolikus lelkészek* felségélyezésére irányított állami akciónak. Érezeti továbbá hatását erre az 1893. IV. t. cikk folytatolagos keresztülvitele. Ugy hogy midőn konstatáljuk azt, hogy 1899-re az összes állami kiadások 503,864.446 frtban vannak előirányozva, tehát ez az előirányzat 4,537.876 frttal nagyobb, mint az 1898. évi, egyuttal azt is fel kell említenünk, hogy abban a törvényes intézkedések kötelező folyóhiányaképen 3,665.000 frt költségemelésre jelentkezik és hogy ezen alkalommal a *kiadások sokkal kisebb mértékben emelkednek*, mint évek óta, így 1898-ra is az előirányzat 23 millió frttal haladta meg a megelőző évit. Igaz, hogy 1899-re a beruházásoknak — mert az államvasutaknál a kölcsönfelhasználás 7.4 millióval apad, — 6 $\frac{1}{2}$ millió frttal való apadása mellett nem szabad megfélekednünk a rendes kiadásoknak 10,616.998 frttal való emelkedéséről, de ebből 34%-ot tesz ki a meghozott törvények intézkedéseinek eredménye és csak 50%-ot a nagyobb jövedelmezőség biztosítására szükséges üzemi kiadások emelkedése;

így tehát minden más kiadás emelkedése egyttvéve (még az átmeneti kiadások emelkedését is beleszámítva) alig megy 2 $\frac{1}{2}$ millió forintra, tehát az előirányzat a takarékoskosságot követelményeinek iparkodik megfelelni.

Fel kell azonban említenünk azt is, hogy a személyi kiadások emelkedésének egy része a jövő évről *csak egy részére* van előirányozva, 568.441 forinttal; úgy, hogy ha ez intézkedések egész évre vétetnek fel, még további 463.960 forint kiadást fognak okozni. Ezen kívül vannak: a tanintézetek és új iskolák felállításával járó, részben szerződéses, részben direkt kiadások, melyek szintén az évről csak egy részére, vagy pedig még nem egész összegükben vannak felvéve.

Ki kell említenünk azt is, hogy a *közösgyes kiadások* 1899. évre 31.4%-os *kvótával* vannak előirányozva és hogy az aranyagio a törvényes relatióban van felvéve.

Feltűnt a bizottságnak az, hogy az 1900. évi *párisi kiállításon* való részvételünk az 1897. XVIII. törvényekben engedélyezett 1,500.000 frtnyi hitelből az 1899. évi költségvetésbe *nincs semmi felvéve*.

Az alkotmányos költségvetési jog követelményének és az állami pénzügyek áttekinthetőségének és egyöntetőségének teszünk eleget akkor is, midőn a most már nyilvántartás tekintetében *sokkal világosabban előirányzott és részletezett*, de az állami pénzügyek egyöntetőségét és ellenőrizhetőségét zavaró *tárcaadósságok szaporulásának lehelő kerülését újra hangsúlyozzuk*, ez az eljárás *megkönnyítheti az adósságszínalást*, megnehezítheti az ellenőrzést és zavarja az állami pénzügyek áttekinthetőségét és egységét. A tárcaadósságok kamat- és törlesztési terhe 1899-re: 2,947.313 frt, tehát: 254.618 forinttal nagyobb, mint a mennyi 1898-ra volt előirányozva.

Nem hallgathatjuk el azon észlelést sem, hogy az *alapszerű kezelést*, bár nagyon hasznos kiadások biztosítása céljából az utóbbi időben *jelentékenyen szaporodott*. E költségvetésben is az országos betegápolási alap 2 millió forintot meghaladó összeggel először jelentkezik. A törvényhozás szándéka a különböző

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A költő halottja.

Irta: Deér.

I.

Csillag futott le az égről. Halványan fénylő, rezgő sugáru csillag. Megindult lassan s aztán tovatűnő gyorsasággal irt le hosszú ívet a sápadt holdtól bevilágított mennybolton. S aztán eltűnt. Többé vissza se jő. És senki se kérde, hova veszett, merre vette útját? Talán nem is látta senki? . . .

A költő látta a csillagot. Ott ült a magányos jávorfa aljában s tekintete ott csüngött a csillagsugáru égen. Gondolata meg messze szállt. Tul a csillagokon, a mennybolton, valahová az angyalok közé. Ott keresett valakit. Egy kedvest, egy végtelenül szerető lelkét. Kereste a kicsi asszonyt, ki meghalt.

S mikor erre gondolt, mikor a kicsi asszony jutott eszébe, akkor megindult az a csillag csak úgy, mint egy hozzá hasonló azon a langyos, illatos estén, mikor a költő karjai közt megszünt élni az a szép, halavány kicsi asszony . . .

Csillag futott le az égről, meghalt valaki. Meghalt egy nem ismert, hírt, dicsőséget nem kereső asszony. Egy csillaggal kevesebb, egy lélekkel kevesebb! Kérditek mi ez? Ugy-e alig valami?

Azt a magányos, halvány csillagot ugyan ki keresné? Azt az egyszerű naiv lelkű asszonyt ugyan ki siratná? Hisz alig ismerték. Nem szerepelt egyik se.

Az a csillag nem ragyogott a mennybolt kellő közepében. Nem is vették észre.

Az a halvány arcú asszonyka nem tűndökölt, nem ragyogott. Ugyan, ki bálná, ki sajnálná csak egyiket is.

A költő meg csak nézi a csillagos eget. Hosszan tekint a tovatűnő csillag után. Tekintete előtt összeolvad a mennybolt minden csillaga és csak egyet lát, egyet csodál, — a többinél is ragyogóbb, fénylőbb csillagot. Az ő csillagát, mely bevilágította rögös utait. Azt a csillagot, mely vezére volt, azt a csillagot, a melyik üdvössége, mindene volt. Azt a csillagot, mely lehullott, eltűnt a semmiségbe.

És a költő úgy érzi, mintha elhomályosulnának szemei. Azczán mintha könnyek szántánának végig . . .

Hagyjuk őt. Ne zavarjuk fájdalmát, az igazi, mély fájdalmát.

A költőnek halottja van. Kedves, végtelenül szeretett halottja. Meghalt a muzsája. Meghalt a kicsi halavány asszony, a költő által egyedül szeretett lény. Üres a ház, nincs asszonya. Néma a lant, nincs, ki hangot csaljon belőle. Szomorú a költő, nincs ki vigasztalja, ki felcsókolja hulló könnyeit.

A költőnek halottja van. Feleségét siratja. Ne zavarjuk fájdalmát . . .

II.

. . . Az ablakon lágyan világít be a kelő hold. Sejtelmes hangulatos félhomály kél a szobában. Az orgona virág beszűrődő illata rászáll a lélekre, az agyra és mámorba ringatja. Valahol messze fuvoláznak. Az esti szellő egy-egy hangot oda röpit a kicsiny fehér szobába . . .

Ott ül a költő. Merengve nézi a kelő holdat, mámorosan hallgatja a távoli fuvola hangját.

Ólében egy halvány asszony ül. Karjait a költő nyaka köré fonja és tekintetével beletemetkezik a költő beszédes szemeibe. Nem szólnak és mégis egész valójuk megremeg.

Majd lassan odahajol az asszony a költő vállára és csókolja azt a daczos fekete haját: Végig csókolja a költő mámortól kipirult arcát, epedő ajkát.

A költő meg csak nézi ezt a szerelmes asszonyt és lágyan susog:

— Én édes boldogságom.

Aztán megrezdül lelkében egy hur. Utánna a többi és valami csodás, bűvös-bájós hangokat adnak.

A költő ir. Az asszonyke odahajol föléje és nézi, mint veti a költő egyik sort a másik után papírra. A költő meg csak ir tovább. Arcza kigyulladt, szemei lázas fényben égnek.

És mikor elkészült, akkor újra odavonja magához azt a halavány asszonyt és úgy arczhoz tapadva, olvassa el neki azt a bűvös bájos dalt.

Az asszony meg hallgatja. Csendesen hul-

alapok megteremtésénél, bizonyos üdvös célok biztosítása és elérhetése számára külön bevételek vagy jelentékeny összegeket állandóan lekötöni. Így lőnek újabb (hogy csak a fontosabbakat említsük) a lótenyésztési, állattenyésztési, a telepítési, a filloxera által elpusztított szőlők felújítási alapja stb. teremtve. Ezen kívül külön általánosított dotatiók vagy bevételek vannak lekötve helyi érdekű vasutaknak, igazságügyi építkezéseknek, selymentenyésztésnek stb. Mindez hasznos és üdvös dolog. De minthogy mindezek az állami költségvetésben külön tömböket és elszigetelt kezelést képeznek, *zavarják az állami költségvetés egyöntetűségét* és így szaporításuk lehetőleg kerülendő. De amennyiben előfordulnak az évi kiadások előirányzatába (a különfedezet felemlítése mellett) az ez alapokból eszközözendő kiadások lehető részletességgel előirányzandók.

E célból most is a betegápolási alap felhasználására vonatkozó miniszteri indokolás pontozatait az előirányzatba vettük fel, mert változatlan törekvésünk az, hogy a költségvetés áttekinthető és könnyen ellenőrizhető, az abban lefektetett politika minden részletében mindenki által figyelemmel kísérhető és az egyensúly mindig szilárdan biztosítva legyen és véletlen vagy észrevétlen kiadások vagy köteleességek által se legyen az soha veszélynek kitéve.

Nem zárkóztunk el ezek elől és tárgyalásaink javarésze azok megbeszélésére, irányítására terjedt ki, de erkölcsi és fizikai lehetetlenségnek tartók, ama korlátokon túl menni, melyeket az államháztartásnak, évtizedek erős munkája árán helyreállított és az adózók részéről folytonosan nagy áldozatokkal járó egyensúlyának nem csak jelenben való fentartása, de jövőre való biztosítása is szigorúan szab pénzügyi politikánk elő. Ez igazolja követelményeinket: a költségvetés áttekinthetősége és ellenőrizhetősége érdekében és szigorúságunkat is sok jogos kulturális és közkormányzati, személyi vagy dologi igényekkel szemben. Nem érzéketlenség az ezen igények iránt, de köteleesség a még ezeknél is fontosabb államháztartási rend és annak egyensúlya iránt, mely jutalma a nemzet áldozatainak, alapja hitelének és biztosítéka zavartalan, következetes haladásának.

Az állami költségvetéssel kapcsolatosan törvények vagy határozatok által megszabott jelentéseket az egyes miniszterek (a honvédelmi miniszter kivételével, ki ezt oly időre helyezte kilátásba, hogy jelentései költségvetésével egyidejűleg legyenek tárgyalhatók a t. képviselőház által) a benyújtottak és azoknak az egyes tárcazáknál való tudomásul vételét tisztelettel javasoljuk.

Magán a költségvetésen csak egy módosítást eszközöltünk a pénzügyminiszter ur javaslatára, midőn tárcazájában a VI. fejezett alatt levő átmeneti kiadások közül a hegyes fekete-

hegy—palánkai helyi érdekű vasut építéséhez való hozzájárulást — 12,000 forintot — töröltük és ennek következtében javaslatunk szerint

az összes kiadás lesz	503.252.446 frt.
az összes bevétel lesz	503.303.603 frt.
Felesleg	51,157 frt.

A költségvetésnek így módon való összeállítását elfogadásra ajánlhatjuk.

De ha így megbízhatunk az előirányzatban, ha megnyugvással, sőt örömmel látjuk az államháztartás egyensúlyozásának biztos fentartását, annak minden irányban való terjeszkedése és fejlődése dacára is, nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a *nemzet nagy erőfeszítéseket tesz közterheinek elviselésére és hogy ezek a közterhek sok tekintetben sem igazságosak, sem arányosak, azért sürgetjük mindig az adóreformot.*

A *joggyasztási* adókban az állam jövedelme polgárai összes fogyasztása után, úgy látszik biztosítva lesz. Sőt az italmérsi adóban megszűnő a bérleti rendszer, sok panasznak forrása dugul be. Együttal kilátásba helyezte a pénzügyminiszter, hogy a *városok és községek* pénzügyi érdeke meg lesz óva a fogyasztási adó reformnál, örömmel jegyezzük fel azt a nagy elvet, hogy állami szempontból kell figyelemmel lenni a törvényhatósági és községi pénzügyekre is, mert tudjuk, hogy nem csak és nem annyira az állami, mint a községi, törvényhatósági, vizsabayozási és egyházi terhek képezik a nép megterhelésének és aránytalan teherviselésének fő forrását; tehát adóreformjainknál és állami intézkedéseinknél jövőre kiváló figyelemmel kell lenni ezen terhekre is.

Ebből a szempontból indul ki a pénzügyminiszter az *egyenek adók reformjának* előkészítésénél is. Az erre vonatkozó előtanulmányokból két kötet jelent meg. Az első a földadóval, a másik a *házaadóval* foglalkozik, részletes és beható adatokat adván a teherfelosztás, a jövedelmi viszonyok és társadalmi, vagyoni tagozatok szempontjából. A harmadik kötet megjelenését legközelebbre helyezte kilátásba a pénzügyminiszter; az a *kereseti* adóra vonatkozó megfelelő adatokat fogja tartalmazni, a III. osztályú kereseti adó kivételével, mely külön mélyreható tanulmányt igényel, mi szintén még ez évben meg fog jelenni. Ezen a nyomon fog haladni a többi előtanulmány is, mit mi helyesnek és szükségesnek tartunk, hogy alaposan legyen feltárva a tényleges helyzet, minden viszonylatban, mert csak ezek ismerete mellett lehet még a helyes elvi reformot is helyesen alkalmazni. Csak az az óhajunk, hogy ez az alaposságnak minden kockázatátalan nélkül lehető gyorsan eszközöltessék, mert a bajok és visszasságok romboló hatásukat mindennap éreztetik. Tagadhatatlan az is, hogy főleg *pól-*

lérendszer mellett, sőt máskülönben is, az adóforrások felhasználása tekintetében is az állami adók reformja nagy kihatással lesz összes önkormányzati és más közszolgáltatási teherviselésünk átalakítására, sőt ezekre annál tekintettel is kell lenni, ezek szempontjából még sürgősebb, halaszthatatlanabb az állami adók reformja. Viszont az adók egész kezelése, a kivetéstől a behajtásig, a közigazgatással oly szoros összefüggésben van, hogy annak czélszerű reformja — ha főleg az önkormányzati adókra is gondolunk — nélkülözhetlen arra, hogy az adóreformok jól és czélszerűen legyenek az életbe átvive. Tehát *tiszán pénzügyi szempontból* is sürgetnünk kell a közigazgatás reformját is, melynek hibái és hiányai más téren is anyagi és erkölcsi károkat okoznak az adózó polgároknak és így ezeknek még teherviselési képességét is rontják.

Örömmel konstatáljuk a kormány erélyesebb akcióját a *valutaügyben*. Ennek az u. n. kiegyezési javaslatoktól elkülönítésére és gyorsabb tempóban előkészítése feltétlenül helyes azon nagy közgazdasági érdekeknél fogva, melyek főleg pénzügyi és hitelügyi viszonyaink konsolidációra és önállósítása szempontjából Magyarországot érintik.

A pénzügyminiszter már szeptember 9-i beszédében a t. képviselőház előtt és később a bizottság előtt oly sürgősnek, oly mindenek elébe helyezendőnek jelenté ki a valuta-reform befejezésére vonatkozó törvényjavaslatok tárgyalását és a további intézkedések megtételét, hogy nemcsak a közvélemény és törvényhozás hasonló erélyét tartjuk kívánatosnak, hogy e nagy reform úgy legyen előkészítve, miszerint a kedvező pillanat bekövetkeztével az teljes egészében és erejében életbe léptethető is legyen.

Mert bizonyára a gazdasági és kulturális activ, a közszolgálatok óriási mértékben való fejlesztése az *igazságügyi* téren eddig elért eredmények is lényegesen közrehatottak arra, hogy sok tekintetben elmaradt népünk az állam nagy terheit eddig viselni képes volt, de a valuta, adóügy és közigazgatás terén való reform még lényegesebben előmozdítandja ezt, a mit a közönség meg is követelhet, mert az ő javára és szolgálatában kell állani minden tényezőnek, emelkedésére, boldogítására irányítottak minden törekvésnek.

Ezek előrebocsátása után tisztelettel ajánljuk általánosságban és részleteiben az 1899. évi állami költségvetést.

Az erre vonatkozó javaslatainkat t. tisztelettel mellékeljük.

Kelt Budapesten, 1898. október hó 6-án.

Szell Kálmán, s. k., Hegedüs Sándor, s. k.,
a pénzügyi bizottság elnöke. a pénzügyi bizottság előadója.

lanak alá könnyei. Boldog, mert tudja, hogy a költő az ő tekintetéből merítette az ihletet.

Es mikor már elhalt a szó, egy hosszú, forró csók a költő jutalma. Édesebb, nagyobb jutalom minden babérnál, minden tapsnál . . .

Másnap már sokan olvassák azt a gyönyörűes dalt. És mosolyognak fölötté. Hazugnak mondják az érzelmét, mert nem ismerik. Nevetik a költő nagy szerelmét, mert nem hisznek benne. Lenézik, gunyval illetik a költőt. Tán, mert nem nekik tömjéne. Tán, mert találva érzik magukat.

Fáj ez a költőnek. A szive, a lelke sir beléje. Siet haza s otthon mintha új életre ébredt volna.

Elpanaszolja fájdalmát annak a mélyen érző igaz szívű asszonynak és az asszony csak átöleli és susog hozzá vigasztaló szavakat.

— Ne fájjon neked, mit a világ beszél. Itt vagyok én, én érzem a mit te értesz. Én megérttem a dalt, mely szivedből fakad s lekeményhez szól. Dalold te csak nekem, én üdvösségem.

Es a költő felel a bűt, a megvetést, a kicsinylést s remegő hangon kiált föl:

— Ez az igazi, tiszta boldogság.

Es a költőnek igaza van. Csakhogy kevesen értik ezt. Kevesen tudják, hol fakad az igazi boldogság. Azért nem is értik, a mit a költő dalol, nem tudják megbecsülni, csak ne-

vetik, mosolyognak az igaz szivből fakadó hangokra.

De a költő azért boldog, mert tudja, hogy van mégis valaki, ki megérti, megbecsüli.

Es csak nézi, hosszan, merengve azt a a szép halvány asszonyt . . .

III.

. . . Langyos, illatos tavaszi est. Hangulat és élet mindenhol. Virulás, rügyfakadás és bimbónyílás ideje. Mámoros szerelem kél mindenfelé. Örül minden, csak a költő szomorú.

Ott ül a kicsi, fehér szobában. Tekintetét mereven függeszti a fehér ravatalra. Ott pihen a halvány asszony becsukott szemekkel, sápadt, vértelen arccal.

A költő nézi ezt az élettelen, szóvalan asszonyt. Mintha várná, hogy fölébred s odajön hozzá. Átöleli csak úgy, mint eddig; végigcsokolja csak úgy mint eddig és szerelmes hangokat susog fülébe csak úgy, mint eddig.

De a halvány asszony nem mozdul. Mereven tartja kezében a fehér orgonavirágot és nem látja a költőt, nem annak szivettépő fájdalmát.

A költő meg odahajol ahhoz az élettelen holttesthez. ráhajol a hideg tetemre és forró csókot lehel a vértelen ajkakra. Megrepeg. Oly hideg volt e csók. És csókolja újra, mintha

ezzel akarna új életet önteni abba a szép asszonyba. Hasztalan . . .

Odaborul a ravatal mellé és sir, zokog. Lelkét viharos érzelmek járják át. Cseng-bong agya. És nincs, kinek panaszkozdják, kinek kiöntse a szive szomorúságát. Ugy érzi, mintha egy hur pattant volna el lelkében és az olyan szomorú, kétségbeesett hangokat ad . . .

Es a költő ir. Szivettépő, fájdalmas hangok szakadnak fel lelkéből és minden gondolata, lelkének minden borongós érzelme megtalálja a kellő hangot. Megkapó, gyönyörűes bucsuzatója ez annak a kedves, megsiratott halottnak.

Mégis mikor olvassák, mosolyognak. Nevetik a költő nagy fájdalmát. Nem hisznek annak igaz voltában.

Talán azért, mert nem ismerik az igazi, az önzetlen nagy szerelmet s azért nem tudják megérteni az igazi fájdalmat sem. Kevés igaz szeretet lakozik a szivekben s azért oly kevés az igazi fájdalom . . .

Fáj ez a költőnek nagyon, kétszeresen fáj. Hisz most nincs már senkije, aki feledtetné vele a világ bántalmait. Nincs ki mosolyt varázsolna ajkaira, ki rózsákat csalna sápadt, halvány arcára.

Ki-kijár a temető kertjébe, ahhoz a kis virágos sírhalomhoz s ott panaszkozdja, sirja el fájdalmát annak az eltemetett halottnak. Csak a szellő susogása, a ráboruló szomorú fű leb-

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 7.

A napirend feletti vitánál már ma megindul az obstructió, így vélekedtek a tisztelt honatyák és élénken vitatták a folyosókon az ebből származható eshetőségeket. A villamos csengettyű azonban egyszerre végett vetett a vitatkozásnak és a padok csakhamar megteltek a szép számban megjelent képviselőkkel.

Szilágyi több bejelentését tudomásul vette a Ház, csupán *Groisz* Gusztáv levele keltett derűtlenséget, a melyben egészsége helyreállítása céljából két havi szabadságot kér.

— *Soha jobbkor!* kiáltják az ellenzéken, szívesen megadjuk, majd a szavazásnál egy számmal kevesebb lesz. A jobb oldal ezt az indokolást derűtlenséggel fogadta.

Szilágyi Dezső elnök tíz órakor nyitotta meg az ülést.

Elnöki jelentések.

A kérvények előterjesztése után elnök jelentette, hogy *Sima* Ferencz levelet intézett hozzá, a melyben tudatja, hogy elővezetetés terhe mellett kapott bírói megidézést, a mivel a mentelmi jogát megsértették.

Bejelentette továbbá, hogy a főrendiház a dicsőült *Erzsébet* királyné emléksobráról szóló törvényjavaslatot módosítás nélkül elfogadta. Bemutatta *Berzeviczy* Albert levelét, a melyben tudatja, hogy az alelnökségről lemond. Az új választás dolgában később fog határozni a Ház. Előterjesztette az elnök Barsvármegye főiratát az *anarchismus üldözése* céljából. Végül közölte az elnök, hogy *III. Béla* király hamvainak temetése *okt. 21-én* lesz a Zsigmond kápolnában, a melyre a képviselőket meghívták.

Hegedüs Sándor előterjesztette a pénzügyi bizottság jelentését, melyet lapunk más helyén talál az olvasó.

Fejérváry Géza honvédelmi miniszter pedig beterjesztette az 1899 évi *ujoncz kiállításról* szóló törvényjavaslatot, a melyek a bizottságnak kiadattak.

Hegyi Antal ügye.

Most következett *Perczel* válasza *Sima* Ferencz interpellációjára, a csongrádi főszolgabírói hivatal és a szegedi törvényszék illetékeltelen beavatkozása és hivatalos erőszakoskodása miatt Hegyi Antal csongrádi plebános ügyében. A belügyminiszter hivatkozott a váci püspök levelére, a melyben szó szerint közölve volt

benő sóhaja vigasztalja. Tána halott szól általuk? Az susogja tán a költőnek, hogy ne törődjék a világgal, mely nem tudja megérteni az igaz, szívből fakadt hangokat, mely csak a hamis, tömjénező, mesterséges dalnak barátja.

Csak daloljon a költő tovább azon a lantton. Csak csalja elő azokat az édesbús, sejtelmes hangokat. Van még, a ki megérti, s a ki leszáll onnan a magasból s ott virraszt a költő mellett. És még most is örül, hogy a költő róla zeng.

És a költő, a kicsinyelt, lenézett költő csak zeng tovább azon a szomorú, bánatos hangon...

IV.

Csillag futott le az égről. Halaványan fénylő rezgő sugáru csillag. Meghalt valaki, Meghalt egy alig ismert, hirt, dicsőséget nem kereső asszony. Egy csillaggal kevesebb, egy lélekkel kevesebb. Kérditek, mi ez? Ugy-e alig valami?

Ne zavarjátok hát a költőt. Tiszteljétek az ő nagy, igaz fájdalmát.

Ha már nem tudjátok megérteni, hát legalább ne mosolyogjatok fölötte. Ugy sem nektek dalol. Hanem egy kedves halottat sirat, annak szól a dal, annak zeng minden hurja a lantnak.

A költőnek halottja van. Muzsáját, vesztett boldogságát siratja. Ne zavarjuk fájdalmát...

Hegyi Antal vezeklése. A csongrádi plebános maga beismerte, hogy a befolyt egyházi pénzeket helytelenül kezelte és töredelmesen bevallotta, hogy hibázott. E levél után az interpelláció idejét multa és a kérdésekre a püspök leveléből önként következik a válasz.

Sima Ferencz viszonzválasza után a Ház tudomásul vette a miniszter feleletét.

Az ifjuság erkölcesinek védelme.

Mócsy Antal interpellációjára válaszolt most a belügyminiszter.

Elmondotta, hogy már régen intézkedett az ifjuság erkölcsi védelmének céljából, elrendelte, hogy a könyvkereskedők kirakatait a rendőrség tartsa felügyelet alatt. Már eddig is volt hatása a rendeletnek és többször pénzbírsággal sújtották a vétőket.

Mócsy Antal, aztán ismét a belügyminiszter szövegét, végül a többség tudomásul vette a választ.

Napirend.

Ezzel a napirend kimerült. Az elnök a holnap 10 óra kezdődő ülés napirendjére kitzítte az alelnökválasztást és a két bizottságban üresedésben levő helyek betöltését.

A napirend fölött nem volt vita s az elnök fél 11 órakor bezárta az ülést.

Magyarország közegészségügye.

Perczel Dezső belügyminiszter a képviselőház mai ülésében terjesztette elő jelentését az ország közegészségi viszonyairól az 1897. évben.

A jelentés egészben véve örvendetes haladásról tanuskodik. Az egészségügyi viszonyok megítélésénél a legmegbízhatóbb irányadó a halálozási százalék nagysága s ez az utóbbi években fokozatosan — az 1892. kolerás évtől eltekintve — állandóan süllyedt.

1000 lélekre esett halálozás: 1891. évben 33,4, 1892-ben 34,6, 1893-ban 31,0, 1894-ben 30,2, 1895-ben 29,5, 1896-ban 28,3, 1897-ben 27,9.

A jelentés kiemeli, hogy a közegészségügyi statisztikára nézve annyira fontos halottkémi intézmény még sok kívánni valót hagy maga után s épen azért a fertőző betegségekre vonatkozó adatok nem elég megbízhatók.

A diphteria és croupban való halálozások száma az anyakönyvi adatok szerint 14,007 volt, különösen Erdélyben mutatkozott nagyobb mértékben a betegség. Serummal 9430 beteget oltottak be, akik közül 1865 halt meg, tehát 19,8%, ami a régi 40—50% halálozással szemben jelentékeny eredmény.

Elismerést érdemlő módon gondoskodott a belügyminiszter ez évben is arról, hogy a lakosság számára mindig álljon rendelkezésre megbízható minőségű olcsó szerum, s hogy ezt a szegények díjtalanul kaphassák.

A gümőkór, a halotti anyakönyvek szerint 1897-ben valamivel kisebb mértékű pusztítást vitt véghez, mint a megelőző évben. E baj további terjedésének megakadályozása érdekében a belügyminiszter széleskörű intézkedéseket indított meg, — de, amint a jelentés kiemeli: a baj gyökere nálunk épen úgy, mint a külföldön a társadalmi viszonyokban rejlik, amelyeket a közegészségügyi intézkedésekkel gyorsan megváltoztatni nem lehet.

Érdekes a jelentésnek azon része, amely az orvosok számával és letelepedési viszonyai-val foglalkozik. Az orvosok száma a jelen év-tizedben évről-évre emelkedik.

1892-ben volt összesen 4047, 1893-ban volt összesen 4174, szaporodás 127; 1894-ben volt összesen 4280, szaporodás 106; 1895-ben volt összesen 4424, szaporodás 144; 1896-ban volt összesen 4657, szaporodás 213; 1897-ben volt összesen 4858, szaporodás 221.

Az orvosok eloszlása tekintetében állandóan mutatkozik az orvosoknak a városok felé való törekvése. Ez évben a vármegyékben megtelepetett orvosok száma 88-czal, városoké pedig 133-mal szaporodott.

Örvendetes körülmény az, hogy a jó vízzel való ellátás fontosságát városaink mindegyre jobban kezdik belátni. Erről tanuskodik a jelentésben foglalt kimutatás az egyes városok részint tervben levő, részint a múlt évben elkészült vízvezetékéről és csatornázásairól s az állam tulajdonát képező kufurási gépekkel készített mély kutakról. (Bud. Tud.)

Nem mondta ki a járványt.

— A közegészségügyi szakbizottság. —

A különböző fertőző betegségek terjedésének megállítására orvosi karunk dicséretes buzgalommal működik, azonban egyszer-más-kor ez a fáradozás eredménytelen marad az orvosi karon kívül álló okok miatt.

Jelenleg a vörheny és a tifusz uralkodik Nagyváradon és pedig elég komoly jelleggel, mert a betegülésekhez képest nagy a halálozások száma.

A betegségeket két okra vezették vissza: a mostani vízmizériákra és az utcai folyók posványára.

Az első már meghaladott dolog, változtatni ez idő szerint alig tudunk rajta s örüljünk, ha jövőben nem ismétlődik.

A második régi baj, amelyre azonban a hatóság csak olyankor gondol ideig-óráig, ha valami járvány beüt. Mikor a kolera komoly veszéllyel fenyegetett, nagy buzgalommal takarították a folyókat, de a mint a baj elmúlt, ez a nagy buzgalom is megszűnt. Pedig ha akkor — kedvezőbb anyagi körülmények között — alaposabban intézkednek, ma sokkal jobb viszonyok közt vagyunk.

A csatornázás közzeli keresztül vitelében nem hiszünk, de egyedüli helyesnek azt találunk, ha kisebb utcákra fordítanak végre-valahára több gondot.

Mig a város úgy meg nem oldhatja a kérdést, mint azt a polgármester tegnap is előterjesztette, elég lenne a folyókat rendezni. Ezt járda nélkül is lehetne.

A viznek az a sajátságos »rossz« tulajdonsága van, hogy felfelé nem folyik, s így a házigazda bármit csinál, háza előtt ott marad a pocsolja. Hogy lehet a háztulajdonost ennek távolítására kényszeríteni, mikor az nem tőle függ? Hosszu sorát tudnánk elmondani azoknak a helyeknek, a ho, a gazda bosszuságára, ilyen pocsolják vannak s nincs módokban ezeket a vizgyűjtőket megszüntetni. E tekintetben a városnak kötelessége tenni valamit.

Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tegnap délután estig tanácskozott, hogy minő óvintézkedésekkel gátolhatják meg a járványos betegségek terjedését.

Dr. *Grósz* Albert elnökölt, jelen voltak: dr. *Bulyovszky* József polgármester, dr. *Konrád* Márk, dr. *Baróthy* Ákos, *Busch* Dávid, dr. *Dóry* Ferencz, dr. *Berkovits* Miklós, dr. *Papp* Oszkár, dr. *Kornstein* Lajos, *Alexander* Lajos és *Szűts* Dezső jegyző.

A vörheny és tifusz.

Dr. *Baróthy* Ákos tb. városi főorvos első sorban a vörhenyről tett jelentést.

Augusztus 28-tól október 7-ig 31 egyén betegedett meg vörhenyben Nagyváradon; és pedig Ujvároson 18, Olasziban 9, Várad-Velenczén 4. Meghalt 9. A járvány fellépte óta aug. 28-ig 29 eset volt, 2 halállal.

Szeptember hó 1—15-ig 7 eset fordult elő,

de már szeptember II. felében, 15—30-ig, nagyobb a szaporodás. **A 22 nap 24 betegülés volt.**

Október 1—7-ig 3 eset fordult elő.

Jelenleg magán lakásokban 8, a járványkórházban 10 vörheny beteget ápolnak.

Az aug 28 óta megbetegedett 31 egyén közül 1—5 éves 12,
5—10 „ 15,
10 éven felüli 4.

A 31 beteg közül iskolába járt 7* és pedig a főgymnasium II. oszt. 1, — az újvárosi községi iskolába 1, — az ág ev. iskolába 1, az orth. izr. iskolába 3, — a Kopperli-féle óvodába 1 gyermek.

Ezen kimutatás alapján a vörhenyre nézve indítványozza dr. Baróthy Ákos, hogy a szakbizottság mondja ki a járványt s alakuljon járvány-bizottsággá.

Ezután a hasi hagymáz (tifusz) betegedésekről terjesztette elő jelentését dr. Baróthy Ákos tb. főorvos.

A tifusz az év első felében 5 esetben szórványosan fordult elő; de már az utolsó három hónapban tömegesebb a megbetegedés. A tifuszt konstatálták:

július hónapban: Újvároson 4, Olasziban 1, Várad-Velenczén 2, összesen 7 esetben;
augusztus hóban: Újvároson 6, Olasziban 4, V.-Velenczén 7, összesen 17 esetben;
szeptember hóban: Újvároson 5, Olasziban 2, V.-Velenczén 12, összesen 19 esetben;
október 7-ig V.-Velenczén 6 esetben.

V.-Velenczén különösen Kolozsvári-, Gyár-utczán és Vártéren, tehát egy vonalban fordultak elő a betegedések; Csillagvároson 5 eset volt.

Újvároson főleg a Pecze-melletti részekben volt tifusz betegülés és a Külvároson egy.

Olasziban mindössze két betegülés volt szeptemberben s ez máskor is előfordul.

A tb. főorvos indítványozza, hogy a vízvezeték vizét bakteriorológiai vizsgálat alá vették; a lakosságot kellő módon szólítsák fel, hogy bármi vizet csak felforraltva használjon ivás és főzésre; az orvosokat kéri fel, hogy a betegedéseket pontosan jelentsék be.

Nincs járvány.

A jelentés meghallgatása után megkezdődött az alapos vita.

Papp Oszkár dr. különösen a folyókák, csatornák, desinfiálására hívta fel a figyelmet. A karból helyett a friss mésztejet ajánlja desinfiáló szerül s ezt a szegényeknek adja ingyen a város. A rendőrség ügyeljen fel a csatornanyílások és kocsi állóhelyek fertőtlenítésére.

Dr. Kornstein Lajos ellenzi a járvány kimondását, mert ha a kellő óvintézkedéseket megteszik, a járvány kimondása nélkül is elérjük az eredményt. A betegüléseket kísérik figyelemmel s ha a betegedések sűrűbbek lesznek, akkor kimondhatják a járványt.

Dr. Dóry Ferencz csatlakozik az előtte szólott nézetéhez; de ha 8 napon belül szaporodnak a megbetegülések, az elnök hívja össze a szakbizottságot s kimondják a járványt. Az iskolákra nézve felesleges bármi intézkedést tenni, mert kevés az iskolába járó beteg.

Papp Oszkár nem tartja a járvány kimondását szükségesnek, mert 45 lakos mellett 31 a megbetegülés, tehát még 1 pro mille sincs; jöllehet, hogy a vörheny lefolyása komoly természetű, mivel 9 a halálozás. A járvány kimondása sok preventív intézkedést von maga után, a mely a közönséget ok nélkül felizgatná.

Mi okozta a tifuszt?

Ezután a vörhenyről áttértek a tifusz betegülésekre és arra a kérdésre, hogy mi okozta a gyakoribb tifusz megbetegedéseket.

Busch Dávid főmérnök bejelentette, hogy minden valószínűség szerint hétfőn már megszűnik a vizmizéria s a közönséget állandóan elláthatják vízvezetési vízzel. — A mostani viz bakteriorológiai vizsgálata nem lenne eredményes, mert az elzárások által a vízfolyás a

csövekben visszafelé is löködött s így a csőben levő rozsdá-szálak elszakadtak. Ez az egészségre nem ártalmas, azonban azt megzavarhatja. Vizsgálják meg akkor a vizet, ha a mostani bajok megszűnnek, pl. a jövő héten. — Nézetük szerint más a baj. Egyes helyeken ugyanis a vízvezeték elzárása miatt a régi kutakat használják. Ezeknek a vize a sok huzás folytán friss, de ha állni hagyják, megsárgul.

Dr. Baróthy Ákos kijelenti, hogy vizsgálata szerint a tifusz betegek mind vízvezetési vizet élveztek.

Dr. Berkovits Miklós a tifusz esetek szaporodását a száraz időjárásnak s vízvezetési mizeriáknak tudja be, mert sokan rossz kutakból használnak vizet. Ő is akkor vizsgálná meg a vizet, ha a víztelep munkálata kész. Kérde a főmérnököt, hogy igaz-e az a hírlapi közlemény, miszerint most az I. kut és galléria összekötésénél könnyeb viznyerés végett a mostani réteget kiemelik. Ez ellen tiltakozik. (Mi nem köztöltük ezt; de az akkor felvett jegyzeteink szerint is azon az ülésen felemlítették, miszerint a mostani sűrű talajon nem megy át kellőleg a víz s ezért 10 méter hosszban a mostani sűrű réteg helyett csöveket és nagyobb s így ritkább, tiszta kavics réteget ágyalnak be.)

Busch Dávid főmérnök ismerteti az I. kútnak és gallériának összekötési módozatát, a mely semmi aggodalomra nem ad okot. Előadása teljesen megnyugtatta a bizottságot.

Dr. Bulyovszky József polgármester szintén megnyugtatóan elmondta a vízműnél általa tapasztaltakat. Viz van elég a telepen, de a csövek lerakhatása végett, gőszivattyúval rengeteg vizet kell kiemelni, a mely elfolyik a mezőn a Körösbe. — Egyik helybeli lap közleményére vonatkozólag megjegyzi, hogy Veszprémi aradi kulturmérnök nem nyilatkozott akként, hogy a mostani 53 ezer frtos pótmunkálattal felesleges, hanem azt hangsúlyozta, miszerint ezen munkálatok mellett is szükséges a fenékgátak kiépítése.

Dr. Papp Oszkár három kérdést intéz a főmérnökhöz:

1. mily mélyen áll a vízvezetési kutak vize a Körös 0 pontja alatt? Ebből lehet megállapítani, hogy forrás viz van-e a kutakban, vagy a Körös vize.

2. Egyik kutból a másikba csövön, vagy természetes szűrő rétegen jut-e a víz! Mert ha csövön, akkor egyik romlott kut vize a többi is megromthatja.

3. Nem lehetne-e inkább éjjelre elzárni a vízvezetékét, mint nappal, mikor inkább szükséges?

Busch Dávid mind a három kérdésre válaszolt.

1. Ha nem szivattyúzzák a kutakat, a víz a telep felső részén 1-5 méternél áll lejjebb a Körös 0 pontjánál; de mindég oszlik a telep alsó részéig s ott már körülbelül a körösszel egy színben van. Ha szivattyúzzák a kutakat, ez a vizmagasság mintegy két méterrel süllyed.

2. A kutak vizének megromlása ki van zárva, mert a Körös a kutaktól 400 méterre van s így a szivárgás a szűrő rétegen nem oly gyors, de kristály tiszta, nem lesz inficiálva.

3. A vezetékét nappal azért zárják el, mert éjjel tűz esetén nagyobb baj lenne. Mikor ő haza jött, intézkedett, hogy délig legyen nyitva a vezeték s inkább egész délután zárják el.

Dr. Papp Oszkár a választ tudomásul vette.

Dr. Bulyovszky József polgármester visszatérve az utcák lefolyóira és a csatornázásra, hosszasan fejtegette azokat az állapotokat, a melyek a város külső részén vannak, kiemelésével annak, miszerint körözkövel is lehet rendezettebb állapotokat létesíteni, azon nézetét fejezte ki, hogy ilyen móddal rövid időn segítve lesz a bajokon.

Most azonban szükségesnek tartaná, hogy a közegészségügyi bizottság, mint szaktestület hívja fel a hatóságot a folyókák rendben

tartására és a desinfiálás eszközöltetésére. Ennek erkölcsi fontosságát tulajdonít.

Dr. Konrád Márk köszönetet mond a polgármesternek kijelentéséért s hiszi, hogy a hatóság erélye folytán meg fog történni a közegészség tekintetéből a mi szükséges.

Dr. Grósz Albert a csatornázást nem tartja olyan fontosnak, meri a legjobban csatornázott városokban is van járvány. A főszult a folyókák tisztántartására helyezi.

Határozat hozatalra kerülvén a sor, a szakbizottság a járványt nem mondta ki.

A vízvezeték vizének megvizsgálását akkor óhajtták, ha a vízmű munkálatai elkészülnek.

A polgármester indítványához képest felkéri a hatóságot, hogy a folyókákat vizsgáltassa felül s ahol kell javíttassa ki; falragaszok útján hívja fel a lakosságot, miszerint a folyókat tartásuk tisztán, desinfiálják s az ivóvizet forralják fel használat előtt.

Ezek szigorú betartása mindenkinek saját érdekéből is kötelessége.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A bibornok az Erzsébet szoborra.** A lapokban emlékeztünk meg arról, hogy a főrendiház gyűjtőívén az Erzsébet szoborra mintegy 30,000 frt gyűlt össze. Dr. Schleich Lőrincz bibornok püspök a főrendiházi elnökségnél kitett ezen gyűjtőívén 5000 frtot adományozott.

* **A tiz szobor.** A főváros területén felállítandó tiz szobor elkészítésével megbízott művészek egy részének a miniszterelnök megküldötte a megbízásra vonatkozó szerződést. A szobrok helyét és elkészítését illetőleg eddig a következő végleges megállapítások történtek: Körtéren négy szobrot állítanak fel és pedig Zrinyi Miklósét (készíti Róna József), Pálffy Miklósét (készíti Szárnyovszky), Bethlen Gáborét (készíti Vastagh) és Boeckai Istvánét (készíti Holló Barnabás). Ezek a művészek szerződés szerint 20,000 forintot kapnak a szobor elkészítéséért és felállításáért. A népszínház előtt lesz Tinódi Sebestyén szobra, melyet Bezzeredy Gyula szobrász készít el a szerződésben kikötött 24,000 frtért, Jankovits Gyula 26,000 frtot kap Szent Gellért szobrának elkészítéséért. A szobor a Gellért hegy alján fog állani. Az Attila uton felállítandó Anonymus szobrának Ligeti 20,000 forintot kap. A művészek a szerződésben kikötött összegért kötelesek a szobrokat teleplezésre teljesen készen a felállítás körül fölmerülő összes költségeket is beleértve a kijelölendő helyre szállítani.

* **Pályázat az Orsolya zárdában megüresedett alapítványi helyre.** A szent Orsolyáról nevezett apácák nagyváradi zárdájának nőneveldejében létező néhai Rier Xaver Ferencz-féle leánynevelési alapítványi hely a jövő 1898—99. tanév kezdetével újból betöltés alá kerülvén, arra ezennel az alábbi feltételek alatt pályázat hirdettetik. Az azt elnyerő növendék a nevezett neveldeben benlakást, ellátást, az elemi iskolai osztályokon keresztül tanítást és neveltetést nyerend; ruházatról azonban a szülő vagy gyám tartozik gondoskodni. Ezen alapítványi helyre igényt tarthatnak: 1-ső sorban néhai Rier Xaver Ferencz nagyváradi kanonok katonai állású rokonai, 2-od sorban Ferdinánd főherczeg 6 fensége, jelenleg Sándor orosz császár nevet viselő gyalogezredbeli, 3-ad sorban általában magyar gyalogezredbeli szegénysorsú főtisztek, illetőleg a 8-ik életévet elért, de a 12-iket még be nem töltött leánygyermek; végre 4-ed sorban a m. kir. honvéddyalogalági

szegénysorsu főtisztek, illetőleg a 8-ik életévet elért, de a 12-iket még be nem töltött kath. leánygyermek. A folyamodványok az előadott minőség valamelyikét igazoló hiteles bizonyítvány mellett csatolandó, még az illető leánygyermek keresztlevele, himlő oltási bizonyítványa, legutóbbi neveltetéséről és tanulmányi előmenetéről, a vagyoni és egészségi állapotáról, netalán életben levő kiskoru elláttatlan testvérei számáról, esetleg szülei elhaltáról szóló hiteles bizonyítványok. A szabályszerűen felszerelt folyamodványok a vallás és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz f. évi november hó 30-ig annál inkább benyújtandók, mivel az elkészettek figyelembe vételét nem fogják.

* **A vértanuk emlékünnepe Kolozsvárt.** Mint minden esztendőben, úgy az idén is hagyományos kegyelettel ülte meg Kolozsvár város közönsége, különösen pedig az egyetemi polgárság, a 13 magyar aradi vértanu gyászos halálának szomorú évfordulóját. Az egyetemi polgárok délelőtt a piaristák templomában jelentek meg az ünnepélyes gyászmisén. Délután az egyetemi polgárság a városi vigadó nagy termében rendezett gyászünnepélyt, amelynek programja *Rajcsányi* Ernő hazafias érzéstől áthatott emlékbeszédéből, *Ditrői* Nándor szavalatából s az ev. ref. theologia énekkarának két énekszámából volt összeállítva, s melyen a kolozsvári közönség szép számban jelent meg.

* **Az alenconi hercegnő mint szerzetesnő.** Kevesen tudják minálunk, hogy Zsófia Sarolta alenconi hercegné, Erzsébet királyné nővére szent Domokos harmadik rendjének tagja volt és mint ilyen a Mária Magdolna nővér nevet viselte. P. Wehofer Tamás domonkosrendi atya most adta ki oly szerencsétlen véget ért hercegnő szerzetesnői életrajzát. Ebben a kis műben olvassuk: Zsófia hercegnő nyugalom után vágott s meg is találta szent Domonkos harmadik rendjében, mely világiak számára való rend, s melynek célja a nyomorgó vagy megtevédt embertársakon segíteni. A hercegnő férje engedélyével 1880 április 20-án vette föl szent Domonkos ruháját s egy évi noviciátus után letette a fogadalmat. Azóta, egészen haláláig, rubája alatt hordta a skapulárét. A Mária Magdolna nővér nevet maga választotta magának. Védőszentjének képét felállította párisi és mentelbergi palotáiban; a párisi dominikánus-templomban pedig saját oltára volt, melyet nagy fényvel mindig maga szokott feldíszíteni. Többször kijelentette: »Igazi leánya akarok lenni szent Domonkosnak, ez az egyetlen czim, melyre valamit adok.« Madame Cosart, a rend priornője, anyai barátinője a hercegnének, vezette be Mária Magdolna nővért a betegek és szegények ápolásának gyakorlataiba s a hercegné lelkiismeretes tanítvány volt. Reggelenként korán elsieltett palotájából és Páris legszegényebb negyedeit kereste föl, látogatta a betegeket, segítette a szegényeket. Mikor a jótékonycélú »Oeuvre des Noviciats dominicains« újra megalakult, Zsófia hercegnő vette át az elnökséget és az egyesület céljainak előmozdítására rendezte a Jean Goujon utcán levő téren a jótékonyági bazárt, hol halálát nyerte a szörnyű tüzvészben.

* **Kimaradtak a virilisek közül.** Nagyvárad város 1899. évi legtöbb adót fizetők névjegyzéke ellen, melyet 15 napi közzemlére tettek ki, összesen 3 felebbezés adatott be. Felebbeztek pedig: *Bottó* Ferencz, ifj. *Moskovits* Mór és *Moskovits* Miksa, mindannyian azért, mert kihagyták a névjegyzékből. A felebbezések felett a bíráló választmány fog dönteni. — Bihar megye jövő évi viriliseinek névjegyzéke ellen 5 felebbezés adatott be.

* **Gerő Ármán fegyelmi ügye.** Megirtuk a multkoriban azt, hogy *Mandel* Ferencz volt rendőr-biztos panaszát, amelyet *Gerő* Ármán rendőr alkapitány ellen emelt, — azért mert nevezett állilóttag negyven darab kisebb kihágási ügyet beszűntetett, — a kir. Kuria elutasította azonban elrendelte az iratoknak a polgármesterhez való áttételét, a fegyelmi vizsgálat

elrendelése miatt. A polgármester már döntött ez ügyben: Mivel az iratokból arról győződött meg, hogy ott semminemű mulasztás vagy vétség nincs, ami a fegyelmi vizsgálat elrendelésére alapul szolgálhatna, az ügyet egyszerűen megszünteti, s arról egyben a törvényszéket is értesítette.

* **A kir. ügyészség vendégei.** A nagyvárad kir. ügyészség fogházában régebben néha 500 rab is élvezte egyszerre az ügyészség szíves vendéglátását. Egy rendelet folytán azonban most a hosszabb időre, fegyházra ítélt rabokat elszállítják. Szeptember hónapban az itteni kir. ügyészség fogházában egyszerre 340 volt a legnagyobb rablétszám, míg a legkevesebb 304 volt. [Ezek közül ítélt 151 férfi, 15 nő; vizsgálati fogoly 103 férfi, 16 nő; felebbezés alatt álló 39 férfi, 6 nő. Összesen 293 férfi, 37 nő. Kórházban ápolgatott 14, meghalt 2.

* **Megszökött huszár-önkéntes.** A rendőrséghez tegnap panasz jött a helybeli 7-ik számú huszár ezredtől. A huszár ezred parancsnokság az iránt kereste meg a rendőrséget, hogy rendelje el a körözését egy huszár önkéntesnek. *Peregrini* Edének hívják a szökevényt, a kit, mivel a tiszti vizsgát nem tette le, bent tartottak a második évre is. *Peregrini* ezt a hirt tudatta az édes atyjával, aki a napokban fel is kereste. *Peregrini* ezután beteget jelentett s át ment a kórházba. A mult napokban azután eltávozott s azóta nem tért vissza. A rendőrség a körözést elrendelte.

* **Pályázatok.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság székhelyén levő adóhivatalnál egy 500 frt fizetés és 210 frt lakpénzzel javadalmazott *adótisztai állás* jött üresedésbe. Kinevezettek tartoznak fizetésük kétharmadát biztosítékképpen letenni. Kérvények 2 hét alatt nyújtandók be a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságához; továbbá ugyanezen pénzügyigazgatóságnál 500 frt fizetés és megfelelő lakpénzzel javadalmazott *kataszteri irattárt kezelő irodatiszti állás* jött üresedésbe, melyre a pályázati kérvények 2 hét alatt nyújtandók be ugyanezen pénzügyigazgatóságához.

* **Mire való a fekete tehén?** Örszike jó sikerrel fejezvéen be a felsőbb leányiskola negyedik osztályát, haza jött falura a vakációra. Nővérkéje, az öt éves Annácska, boldog, ha Örszike öt sétálni viszi, s ezer kérdéssel zaklatja nénjét. Éppen a réten sétálnak, ahol tehéncsorda legelész.

— Örszike, — kérdi Annácska, — miért fekete az a két tehén, a többi pedig fehér és tarka?
— Tudod, azért, — feleli Örszike, — mert a fehérek s tarkák adják a tejet, a feketéknek pedig kell adniok a — kávét.

* **Mig az apa távol van.** Egy helybeli polgárnál, K. S.-nél történt a következő eset: Az apának a mult napokban valami dolga akadt Székelyhidon, amiért ő ki is ment. Mig kint járt kis tizenegy éves leánykája maradt a háznál. Lakott ugyanazon házban egy *Pányik* Mária nevű cselédleány is, aki a kis leányt szép szóval rávette, hogy édes apja összes ingóságait eladja. A kis leány sokáig vonakodott, mig végre a cseléd leány rávette azzal, hogy a pénz felét neki adja. Így megtörténvén az alku, a cselédleány behívta *Dengelegi* Jakab öregnemű üzért, aki a szobabeli butort, 2 ágyat, 2 siffont, asztalt, székeket, képeket, divánt s egyéb apróságokat megvett 4 frt 50 az az *négy forint 50 krajczárért*. A pénzen azután testvériesen megosztozkodtak. Tegnap ért haza az apa s nagyon elcsodálkozott, a mikor a bebutorozott szoba helyett a négy csupaszfalat találta minden butor nélkül. Az apa mikor megtudta, hogy mi történt, feljelentést tett a cselédleány ellen, a ki a leányt elbolondította. *Pányik* Mária el fogták a rendőrök már tegnap. Azzal védekeznek, hogy a butorokat nem ő, hanem a kis leány adta el. Mivel azonban a felbujtó ő volt, a rendőrség letartóztatta.

* **Hogy megy a vásár?** Janó fakanálcsináló becsületes tót ember volt. Falujából minden heti

vásárra bejött a városba s ott ült, néha szerencsésen, néha bizony kellelten vásárral. Így ült esőleg tétlenül most is, midőn jő egy régi ismerőse és ekkép szólott hozzá:

— No Janó, hogy megy a vásár?

— Hogy megye, hogy mennye — válaszolt Janó. Had sag mint a betegnil: minden két oraban egy kanalka.

* **Csöd.** Néhány nappal ezelőtt megirtuk, hogy *Nádor* L. és társa Zöldfa-utczal kereskedői czég hitelezőitől 30 napi moratoriumot kért. Ugy látszik, hogy a hitelezői ezt nem adták meg neki, aminek következtében a kir. törvényszék tegnap a csödet elrendelte s csödbiztosul dr. *Ritók* Géza ügyvédet nevezte ki

Utczai harc Dreyfus-ért.

Capus Alfréd, a kegyetlen tollu francia szatirikus Párisban a Wagram avenue-n nemrég a Dreyfus érdekében lezajlott utczai mozgalmat a következőkben gunyolja ki:

Ur (haza érkezve): Na! Hála Istennek, csak-hogy itthonn vagyok!

Feleség (öt végignézve): Hogy nézel ki, barátom! (Elhalványodva). Te meg vagy sebesülve! Jaj, hiszen te vérszell!

Ur: Egy botütés! Ennyi az egész.

Feleség: Te egy botütést kaptál, szerencsétlen, hát honnan jössz?

Ur (büszkén): A wagrami csatában voltam.

Feleség: Bolond vagy?

Ur: A wagram-utczai csatában, azt akartam mondani. Egy valakivel tüztem össze, aki nyakkendőmet kitépte, arcomra egy botütést mért . . . Jaj a kutyának, ha még egyszer utamba jön!

Feleség: Hát felfogod ismerni?

Ur: Hm! Nem hiszem . . . Jobbra-balra csapkodtunk minden oldalra . . . Ellenfelem öklével a cylinderemet egészen az orromig ütötte le.

Feleség: Barátom, akit te levertél, az otromba ficzkó lehetett.

Ur: Hm! (Belép a háznak egy barátja.) Ah, jó hogy jön!

A barát: Miért?

Ur: Ott voltál a tüntetésen?

A barát: Na, hogy ott voltam-e! . . . Egy embert botütésekkel traktáltam, a kalapját is az arczába ütöttem.

Ur: Ah! Ah!

A barát: A nyakkendőjét is letéptem, el is tettem bizonyítékul. (Zsebéből egy nyakkendőt húz elő.)

Ur: Hisz' az az én nyakkendőm. Tehát, te voltál az, aki egy bottal arczomba csaptál?

A barát megrettenve: Ah, kedves öregem, bocsánatért esedezem . . . a nagy csoportosulásban bizonyára nem ismertelek fel.

Ur: Szavaid őszinték, teljesen hitelt adok nekik.

A barát: Milyen vétkes tévedés, milyen elnézés. És mindezek daczára, már is azt kell mondanunk, hogy mi egy véleményen vagyunk!

Ur: Hátha még külön véleményen lettünk volna, hogy bíraskodtál volna felettem!

IRODALOM.

Második kajtás.

Alig pár hónapja, hogy »Szerelmem« czimen a sajtót elhagyták azok a szenvedélyes hangu szerelmi dalok, melyeket úgy a sajtó kritikája, mint a közönség oly kedvezően fogadtak. *Papp* János, a fiatal poeta most arra határozta el magát, hogy szerelmi tételű verseit újra egy vers-kötetbe foglalja, melyet »*Margit-Dalok*« czimen fog kibocsátani. Az első vállalkozás után csak jót mondhatunk az ujról s felhívjuk rá a közönség figyelmét. A szerző előfizetési felhívása a következőleg hangzik:

Azon kedvező fogadtatás, melyben »*Szerelmem*« czimű első verskötetemet a közönség és

a kritika részesítette, felbátorit arra, hogy újabb költeményeimet a nyilvánosság elé bocsássam. — E kötetem, melynek címe: »*Margit-Dalok*« lesz, kisebb-nagyobb pajkos dolgokat fog tartalmazni egy barna leánykáról: a kis Margitról.

A díszesen kiállított kötet ára 2 korona (diszkótésben 4 korona) és folyó évi december 15-én fog megjelenni Dobay János bizományában Gyulán.

Felkérem tehát mindazokat, kik e munkámat megszerezni óhajtják, sziveskedjenek az előfizetési összeget czimemre (Nagy-Várad, Posta-utca 354. szám) legkésőbb folyó évi november hó 10-ig megküldeni.

Nagy-Várad, 1898. évi október hó.

Papp János.

— **P. Szent Antal lapja.** Szent Antal tiszteletének előmozdítására és a szegények ügyének istápolására egy külön hitbuzgalmi havi folyóirat indult meg Budapesten. *Desseffy* Sándor csanádi püspök meleghangú ajánlásával indul meg az új lap, melynek első száma október elején jelent meg. Sz. Antal életét s a szegények kenyerének intézményét bőven ismerteti a mutatószám, de igéri a szerkesztőség, hogy újévtől kezdve folytatásokban teljes életrajzot fognak adni a nagy szentről. A lapnak külföldi és hazai hírvivata, valamint közművelődési, hasznos gazdasági rovata is lévén bátran pótolhatja egy néplap helyét. Megjelenik minden hó elején, ára egész évre 80 kr. megrendelhető *Budapest* a sz. Ferenciek zárdájában.

A magyarhoni örmény családok genealógiája, tekintettel ezeknek egymás között lévő rokonságára, s a vezeték és keresztnévek etymológiai értelmére. Eredeti kiadatlan kutforrások felhasználásával írta *Szongott* Kristóf államgymnasiumi tanár, az Arménia szerkesztője. Szamosujvárott. Todorán Endre »Auróra« könyvnyomdája. 1898. 218. oldal. 2 frt., egy arcz-és 49 czimer-képpel. Ez az érdemes munka több évi szorgos kutatás gyümölcse, 1118 örmény család vezetéknevét, annak etymológiai magyarázatát foglalja magában, azonkívül a használtabb örmény keresztnéveket is tartalmazza. Erdély és Tiszántul intelligenciájában annyi örmény névvel találkozunk, hogy már ez a tény egymaga igazolja a munka létjogosultságát még pedig nem csak az örmény származásu közönségre nézve. Valamennyi örmény név eredetét, nemzetiségét kimutatja ritka alaposággal és szorgalommal, amelyet széleskörű levéltári kutatás támogatott mindazon levéltárakban, melyekben a hazánkba költözött örmény családokra nézve tüzetesebb adatok találhatóak. A munka a maga nemében páratlan, még pedig a szó legszorosabb értelmében. Aláírjuk mindazt amit a szerző előszavában mond, de főleg a következő sorokat: Férasztó munkámban hathatós segédkezel nyújtott nekem az a jutalmazó füdat, hogy a munkát nemcsak az ethnographusok, hanem a hazai összes örmény családok számára irtam. Nincs ember (legalább aki jóra való) ki ne szeresse családját. Ne tálltassék örmény e hazában, ki meg ne szeresse e munkát, mely családjáról és rokonairól mindazt elmondja, amit az akták és a hagyomány megőriztek. Gratulálunk a szerzőnek s szívből kívánjuk, úgy legyen!

Igazságszolgáltatás.

A bika pók.

Kis tömzsi barna siheder állott ma a nagyváradi kir. törvényszéknek büntető tanácsa előtt. Fialat lelkét szörnyű vétek terheli: embert ölt.

Bokucz Gábornak hívják a bűnöst, az áldozatot pedig *Bogyilla* Györgynek. Mindketten komádi lakosok voltak s f. évi április hó 10-én erősen összeszóalkoztak, melynek Bokucz Gábor hirtelen felgerjedésében azzal vetett rövidesen véget, hogy felkapott egyormótlan nagy kerítés karot, azt t. i. amelyik most a tek. törvényszék előtt fekszik, összekötözve, pecsételve s melyről már kimondatott, hogy meg fog semmisíttetni s azzal úgy vágta egyszer főbe az öreg Bogyilla Györgyöt, hogy rögtön szörnyet halt.

A tárgyalásra kézen fogva vezette fel a legöregebb gyermek az elhunyt teljesen vak feleségét, ki olyan féltékeny panaszolta el, hogy most már nincs senkije a világon, aki gyámoltaná. Gyermekai még csak arra valók, hogy szegény világtalan anyjukat vezessék végésvégig az utcákon — koldolni.

A vádlott, e Schakespear-féle drámai jelenet alatt összehúzódva ült a padon, leroskadva teljesen a vétek sulya alatt. Be is vallott mindent a törvényszék előtt, elmondta a gyilkosság részleteit is.

A vádlott tanuként beidéztet anyja fiát hirtelen haragunak ismeri ugyan, de minden más rossz indulat nélkül.

A törvényszék dr. *Baldás* Elemér vádbeszéde meghallgatásával vádlottat 6 évi fegyházra ítélte a 3 havi vizsgálati fogság beszámításával, azonkívül kötelezi vádlottat, hogy a meggyilkolt feleségének kárpótlásul egyszer s mindenkorra 120 frtot, gyermekei részére pedig egyenként 50—50 frtot fizessen. Az ítéletben a vádló megnyugodott, a védő pedig felebbezett.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMÓ.

Németből: Gusztáv.

32

Előbb lassan olvastam el, majd hangosan. A báró majdnem aggódó pillantással nézett, hol rám, hol az orvosra. Mikor az olvasást elvégeztem, szemeink önkénytelenül reá tapadtak, felemelte kezét, három ujját esküre tartotta, kissé felemelkedett, de visszaesett. Egy ideig úgy feküdt ott, mi nem tudtunk szóhoz jutni az izgatottságtól; azután mellére és fellele mutatott, az Eget hívta bizonyosságul, hogy azon szavai igazak voltak.

— Meg kell halmom? — kérdé hirtelen erőlködve.

Megértettük. Az orvos lehajolt hozzá és szólt.

— Sebe nagyon veszélyes báró ur! azonban nem feltétlenül halálos. Ha jól vigyáz magára, nagyon lehetséges, hogy megmenekül.

Kezefejét ide oda mozgatta, a mi azt jelentette, hogy nem hiszi.

— Nem akar még valamit írni báró ur? — kérdeztem — vagy talán szeretne még valamit mondani?

Mereven feküdt, sötét tekintettel, küzdött magával, majd újra kérte a czeruzát.

A szobában csend volt — keze lassan mozgott — majd megállott — majd folytatta az írást.

Végre megtörtént. Elvettem a papírt, elolvastam:

»Végrendeletem változatlan marad... Rigában van letéve... Mindenki megbocsátok... feleségemnek is.«

Fejét kissé felemelte, majd vissza ejtette, szemeit lehunyta.

Az orvos intett, félrehuzott.

— Az Istenért! — a legnagyobb nyugalom, különben semmiért sem felelek, — szólt halkán és az ajtóhoz vitt. — Örülünk, hogy ennyit is tudunk. — A papirra mutatott.

— Bizony! — milyen nagy kegy a jóságos Istentől! — suttogtam. — E kis papírt a világ minden kincseért nem adnám most. Irjuk alá ezt most mind a ketten, az után a bárónőhöz megyek és a rendőrfőnökhöz.

— Mi történt? — kérdé egy hang a hátunk megett.

Megfordultam, a bárónő állott mögöttünk, nagy szemeit aggódva, kérdően függesztette ránk.

— Itt van olvassa!

Egy székre ült, szemeit gyorsan átfutottak a sorokon, nagyot sóhajtott, sirni kezdett.

»Feleségemnek is!« ismételte.

— Méltóságos asszony! — kiáltottam én.

Rám nézett könnyes szemeivel, — minő panasz, milyen szemrehányás volt e tekintetben, azután lassan lahajtotta fejét és kitámolygott a szobából.

— Szegény gyönyörű teremts! — mormolták ajkaim; ah szívesen borultam volna le, csókoltam volna a helyett, a hol állott — kér-

tem volna: Bocsáss meg — bocsáss meg! Most tudtam már, most értettem már, mintha az angyalom sugta volna... ez az asszony tökéletesen ártatlan. Itt nagy titoknak kell lapangnia — talánynak. — Arra fogok törekedni, hogy meg fejtsen — nem nyugszom sem éjjel sem nappal, míg ki nem találom.

Össze voltam törve, de azért mégis boldogan álltam ott, hogy ezt tudtam, hogy hitemet visszanyertem. Felemeltem a papír szeletet, lecsókoltam azt a drága könnycseppet róla, a hercegnőhöz, a rendőrfőnökhöz siettem, a világba... hogy kiálthassam — hogy hirdethessem — a bárónő ártatlan!

XII. FEJEZET.

Ismét eltelt néhány nap. A várost majd megejtette a kíváncsiság.

Tehát a báró sebezte meg magát véletlenül? De hogyan lehet ez? — kérdezték. Hozzá még az ő kezéből esett ki a pisztoly, a padlóhoz ütődve elsült — hja az ilyesmi meg-esik. De hogy történt az, miért, hogy a báró pisztolylyal lépett a szobába, de meg mit lát-hatott ott olyan különöst, hogy úgy megijedt, hogy a pisztolyt elejtette? Mert az bizonyos, hogy csak az ijedtségtől származott.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A kiegyezés ügye.

Bécs, okt. 7. (Saj. tud. távirata.) Az osztrák kvóta bizottság eddigi szándékát megváltoztatta, hogy t. i. már hétfőn Budapestre jön a kvótatárgyalások folytatása végett. A mai nap tartott ülésén ugyanis elhatározta, hogy csak kedden fog a magyar fővárosba jönni. A bizottság késlekedését valószínűleg Beer előadó betegsége okozza. A Reichsrath csütörtökig nem tart a kvóta tárgyalások miatt ülést.

Budapest, október 7. (Saját tud. táv.) A függetlenségi párt határozata és mai fellépése nem kis aggodalmat keltett a miniszterelnökben. Ma meghittjeivel tanácskozott is ezen ügyben. Egyébiránt fenyegetőzik, hogy erős obsztrukció esetén feloszlatja a Házat.

Faure lemondása.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. táv.) Berlinben az a hír terjedt el, hogy *Faure* francia köztársasági elnök megválna az elnökségtől. Sokan ezt a Dreyfus ügygel szeretik kapcsolatba hozni. Ezen elterjedt hírt azonban Párisból illetékes forrásból megczáfolják.

Vilmos császár keleti utazása.

Konstantinápoly, október 7. A tengerészeti minisztérium a következő előkészületeket teszi *Vilmos* császár idejövételére: A Dardanellákon az ott horgonyozó első hajórajnak három hajója és pedig a Meszudie és Hamidie kazamatahajók és az Azizie toronyhajó teszi a szokásos üdvölvéseket A szultán követei az Izzedin yachton elébe mennek a császárnak és Konstantinápolyba kísérik. Konstantinápolyból Kaiffába a Plenk-I-Deria torpedó-vadászhajó és egy torpedónaszád kíséri a császárt. Kaiffába a Szalonikiben lévő második hajórajból és Konstantinápolyból a császár üdvözlésére kiküldik az Oszmanie toronyhajót, az Aszar-Tevfik kazamatahajót és a Nedsm-I-Sefket és Idslalie korvetteket. A boszporusi utra a Szultanie és Stambul császári yachtokat készítik elő. A császár kocsijainak, lovainak és málhájának, valamint a palesztinai utra való többi tárgyaknak a szállítására a Szelamet, Mekka,

Inajet és Izmir szállítóhajókat rendelték ki. (Magy. Táv. Ir.)

Budapest, okt. 7. (Saját tud. táv.) Vilmos császár utazása alatt, berlini hírek szerint, Badeni nagyherceg fog regenskapni.

Az anarchisták ellen.

Róma, okt. 7. A Stefani-ügynökség jelentése szerint Goluchowski gróf Nigra gróf bécsi olasz nagykövethoz jegyzéket intézett, a melyben kijelenti, hogy Ausztria-Magyarország a legszivesebben üdvözli Olaszország kezdeményezését az anarchizmus elleni kongresszus dolgában és képviseltetni fogja magát ezen a kongresszuson. Lanza gróf berlini olasz nagykövettel Dehrehell titkos tanácsos közölte, hogy Németország szívesen vesz részt a kongresszusban. A francia minisztertanács is kedvezően nyilatkozott a kongresszusban részvételről. (Magy. Táv. Ir.)

Az indiánok fölkelése.

Szt. Paul, október 7. B a c c o n tábornok csapatai állítólag elsáncolták magukat és egyelőre elegendő élelmiszerük van. A legujabb jelentések szerint csak egy őrnagy és hat ember esett el. A harc egyre tart. Az indiánok részéről két ember esett el és kettő megsebesült.

Washington, október 7. A belügyi kormány táviratot kapott, amely szerint a Walkerbe küldött segédcsoportok nem elégségesek, amiért is újabb csapatokat rendelték ki. (Magy. Táv. Ir.)

Spanyolország.

Madrid, október 7. A régens királyné dekrétumot irt alá, amelylyel a hadsereg 1894—1895. és 1897-iki korosztályait elbocsátja. — A u g u s t i, a Fülöp szigetek volt főkapitánya ideérkezett és Correo hadügyminiszterrel tanácskozott. (Magy. Táv. Ir.)

Szudáni ügyek.

Kairó, okt. 7. Kitchener basa Croser lorddal tanácskozott, valószínűleg a faszadai kérdés dolgában. Kitchener basa 74 óra alatt tette meg az utat Khartumtól Kairóig. Az Athara folyótól Vadihálfaig 12 óráig mentek vasuton, a mi óránként 32 mértföldnyi gyorsaságnak felel meg. A kairói kórházban lévő beteg katonák száma 700, a mi a 12000 főnyi őrségnek nem egészen 6 százaléka. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Állatbiztosítás. Sok próbálgatás és hosszú vajudás után megszületett végre az állattenyésztésünkre és állategészségünkre nagy fontossággal bíró állatbiztosítási egyesület, mint szövetséget. A részvényesekre és biztosítási ügyletekre alapított vállalat, mely Budapesten tartotta alakuló közgyűlését és alapszabály tervezetét már szétküldötte, különösen a szegényebb tenyésztőkre van jótékony hatással. De érezni fogja hasznos befolyását egész állattenyésztésünk is.

Új szőlőzőző és bogozó gép van a most folyó szüreten működésben Győrön. A szüretelés eddigi módjában kellemetlen volt, hogy a szőlőtaposásnál a szőlőkocsán, a bogozóhéj és a mag együtt maradt a leszűrődő musttal, ami nemcsak mennyiségre, hanem a bor minőségére nézve is sokszor csalódásban tartotta a termelőt. Ezen kellemetlenségen akar segíteni azon új találmány, mely Aradhegyalján ez alkalom-

mal először van alkalmazva. Az elmés szerkesztett gép, mely naponta 150 métermázsa szőlőt képes feldolgozni, olyképen működik, hogy a bogozókat letépve a kocsánról, összezuzza s elválasztja, aztán az egyik oldalon aláfolyik a mustolásra alkalmasabb cefre, a másik oldalon pedig tisztán jön ki a kocsán. E gyakorlati találmányu gép czélszerűségét és értékét minden termelő elismeri és méltányolja s a bor minőségének emelésére nem nélkülözheti.

A sertések étvágyának fentartása. Tapasztalásból tudja a gazda, hogy a sertések nagyon könnyen és gyakran veszítik étvágyukat. És ez bizony baj, mert fennakadást okoz a hizlalásnál. Azért ügyelni kell arra, hogy mindig csak akkora adag takarmányt adjunk a sertéseknek, a mennyit egyszerre elfogyasztani képesek. De miután a hizó sertéseknek mégis csak sokat kell enni adni, következik hogy többször adjunk. Négy-szer-öt-ször is napjában. Jó szer a sertések étvágyának ébrentartására, ha naponta minden sertésnek mintegy két marék zabot adunk. Ezt pedig így készítünk el: Egy jókora edénybe a fentebbi arány szerint két napra való zabot teszünk. Közbe közbe jól sózzuk meg a zabot és öntsük le vízzel az egészet. Mivel a zab a vízben megduzzad, ne töltsük meg az edényt egészen. Apona sertéseknek, melyeknek ebből a zabból naponta két maréknyit adunk, mindig jó étvágyuk lesz és mindent megesznek, a mit elibök teszünk.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, október 7.
Buza őszre	9.10
Buza tavaszra	9.26
Új tengeri	4.66
Tengeri augusztusra	5.09
Rozs őszre	8
Zab őszre	5.78

Értéktőzsde.

Budapest, október 7.

Az irányzat nyugodt.

Oszták hitel	858.50
Magyar hitel	380.—
Allamvasut	351.25
Salgótarjáni	620.82
Wagon-kölcsön	256.—
Villamos vasut	259.30
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	848.87
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253.60
Magyar jelzalog	250.25

Bécs, október 7.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	353.25
Magyar hitel	380.—
Allamvasut	351.37
Birodalmi márka	58.88

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 7-én

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	98.85
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2%	119.25
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.15
Italméresi jog megváltási kötvény	100.15
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcson	161.—
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcson	140.50
Oszták járdék papirban	101.20
Oszták járdék ezüstben	101.05
Oszták járdék aranyban	121.—
Oszták korona járdék	101.25
1860. Oszták államsorsjegyek	140.50
Oszták magyar bankrészevény	908.—
Magyar hitelbankrészevény	311.50
Oszták hitelintézeti részevény	356.30
Páris vista	359.50
Német birodalmi márka	951.—
London vista	588.20 1/2
Páris vista	121.25 1/2
20 márkás arany	11.75

A szorokszámsért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Zóna-előadás félhelyárakkal.

A nagyváradai szinkörben szombaton, október 8-án, és vasárnap 9-én.

A vízben uszó élő emberi fej.

A spiritizmus csodái, vagy a babonás hit leleplezése.

Phönix, egy élő hölgy elégetése.

ADRIA, nagy illusió.

Egy élő ember Lefejezése (guillotinnel.)

Nagy illusió. Nagy illusió. STROBAIKA a vasra bilincselte és eltűnt ur.

A két részbe vágott hölgy.

Egy élő hölgy megjelen a szinpadon, Anetelli ur kardot ragad és ketté vágja. A test egyik része a levegőben szabadon mozog, a másik része pedig a szinpadon keresztül jár.

Mindenütt tetszést aratott.

Legujabb szenzációs mutatvány!

Egy élő lónak és kocsisnak pillanat alatt történő eltűnése a közönség szeme előtt a nyílt szinpadon.

Bécsben 60-szor előadva!

Nagyon szenzációs!

UJ! UJ! UNDINE

a vízi tündér.

Ez a legszebb mutatvány, mit eddig az illusió terén bemutatottak

Helyárak: Alsó páholy 2 frt. Felső páholy 1.50 kr. Támlásszék I—VIII. sorig 50 kr. IX—XI sorig 40 kr. Zártszék I. II. és III. sor 30 kr. Első emel-t I. sor 30 kr., második sortól 20 kr. Földszinti állóhely 20 kr. Katona- és diákjegy a földszinten 15 kr. Közép karzat 20 kr. Oldal karzat 10 kr. — Egy műsor ára a pénztárnál 10 kr.

Jegyek válthatók: d. e. 9-től 12-ig, d. u. 3-tól 5-ig és 6 órától kezdve a szinkör pénztáránál.

Kezdeté 7 1/2 vége 10 órakor.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábyakké. Ára darabonként 3 forint. Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításán kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás

kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélból és a többi részei alpaccából vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

Hirdetések felvételnek

a „TISZÁNTUL“

kiadóhivatalában.

Legnagyobb nyeremény legszerencésebb esetben

1.000.000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencésebb esetben

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő		Korona
1	jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
768	" "	1000
1536	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40

50,000 nyer. és jut. összegben 13.160,000

melyek hat huzásban sorsoltatnak ki.

A harmadik nagy magy. kir. osztálysorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre újból 50,000 nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, minf már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	I-50 oszt. eredeti sorsjegyet	6.— frt
> fél	> > >	3.— >
> negyed	> > >	1.50 >
> nyolczad	> 5 >	— .75 >

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A huzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul áll anak rendelkezésre. A huzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. október hó 15-ig hozzánk beküldeni.

Török A. és Társa

a m. kir. szab. osztálysorsjáték

főelárusítói

Budapest, V., Váci-körút 4a.

Rendelőlevél levágandó Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget frt } utánvételezni kérem }
} postautalvánnyal küldöm. } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím.